

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของการศึกษา

พลังงานจากถ่านลิกไนต์นั้นได้มีการพัฒนานำถ่านลิกไนต์มาใช้เป็นเชื้อเพลิง เพื่อผลิตกระแสไฟฟ้า โดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นรัฐวิสาหกิจดำเนินงานอยู่ที่เหมืองแม่เมาะและเหมืองกระบี่ ส่วนภาคเอกชนเริ่มใช้ถ่านลิกไนต์ในระยะแรกเมื่อสำนักงานพลังงานแห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและการพลังงาน ได้เปิดการทำเหมืองที่จังหวัดลำพูน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ถ่านลิกไนต์เป็นเชื้อเพลิงทดแทนการใช้ไม้ฟืนในอุตสาหกรรมบ่มใบยาสูบ ภายหลังจากวิกฤตการณ์น้ำมันโลก ราคาน้ำมันสูงขึ้นตลอดเวลา เป็นภาระหนักต่ออุตสาหกรรมซึ่งต้องใช้น้ำมันเป็นเชื้อเพลิง ธุรกิจภาคเอกชนจึงได้ให้ความสนใจต่อพลังงานอื่น ๆ เพื่อจะนำมาใช้ทดแทนพลังงานน้ำมัน จากความสนใจครั้งนี้ทำให้เกิดการศึกษาและพบว่าถ่านลิกไนต์ซึ่งเป็นถ่านหินประเภทหนึ่ง มีความเหมาะสมมากเพราะเป็นเชื้อเพลิงที่มีราคาถูกเมื่อเทียบกับราคาน้ำมันที่มีค่าความร้อนที่เท่ากัน และจะประหยัดค่าใช้จ่ายในส่วน of ค่าเชื้อเพลิงได้มากเมื่อมีการใช้ในระยะเวลาอันยาวนาน นอกจากนี้ยังเป็นการประหยัดเงินตราต่างประเทศ อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงระบบการเผาไหม้เชื้อเพลิงจากการใช้น้ำมันมาใช้ถ่านลิกไนต์แทนนั้นไม่ยุ่งยาก หรือต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายมากนักเมื่อเทียบกับการนำเอาพลังงานอื่น ๆ มาทดแทน ด้วยเหตุนี้อุตสาหกรรมหลายประเภทจึงได้เปลี่ยนมาใช้ถ่านลิกไนต์เป็นเชื้อเพลิงเพิ่มมากขึ้น เช่น อุตสาหกรรมปูนซีเมนต์ อุตสาหกรรมปูนขาว อุตสาหกรรมเหล็กกล้า อุตสาหกรรมกระดาษ อุตสาหกรรมบ่มใบยาสูบ อุตสาหกรรมเส้นไหม อุตสาหกรรมน้ำตาล อุตสาหกรรมน้ำมันพืช เป็นต้น การที่ราคาน้ำมันมีแนวโน้มว่าจะสูงขึ้นภาคธุรกิจจึงได้ให้ความสนใจที่จะใช้ถ่านลิกไนต์ เป็นเชื้อเพลิงมากขึ้น ส่วนหนึ่งใช้ถ่านลิกไนต์ที่ผลิตได้ในประเทศและที่เหลือได้มีการนำเข้าถ่านหินจากต่างประเทศด้วย และมีแนวโน้มการนำเข้าเพิ่มขึ้นในอนาคต เพื่อแก้ไขปัญหานี้จึงควรจะได้มีการเร่งพัฒนาเพื่อนำเอาถ่านลิกไนต์ในประเทศมาใช้มากขึ้น

จากลักษณะการดำเนินงานด้านเหมืองลิกไนต์แตกต่างจากธุรกิจภาคอื่น ๆ ที่ปรากฏเด่นชัดคือการลงทุนในด้านการพัฒนาเหมืองสูงมากในระยะเริ่มแรก ได้แก่การสำรวจแหล่งถ่านลิกไนต์ ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาก่อนเปิดการทำเหมืองเป็นต้น ซึ่งค่าใช้จ่ายเหล่านี้มีผลต่อต้นทุนในการผลิตตั้งนั้นวิธีการบันทึกบัญชี จึงมีความจำเป็นอย่างมากในการได้มาซึ่งต้นทุนในการผลิตลิกไนต์ ที่มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ วิธีการบันทึกทางบัญชีตามหลักการบัญชีที่ยอมรับกันทั่วไปสำหรับค่าใช้จ่ายดังกล่าว มีหลายวิธีที่นำมาปฏิบัติกัน เช่นตัดเป็นบัญชีค่าใช้จ่ายประจำงวดทั้งจำนวน หรือตั้งบัญชีค่าใช้จ่ายในการพัฒนา เป็นบัญชีรายจ่ายรอการตัดบัญชี-ค่าใช้จ่ายในการพัฒนาเหมือง และใช้เกณฑ์การตัดบัญชีวิธีใดวิธีหนึ่งไปเป็นต้นทุนในการผลิต เป็นต้น แต่ละวิธีย่อมมีผลกระทบต่อต้นทุนการผลิตในลักษณะที่แตกต่างกัน ดังนั้นการกำหนดนโยบายการบัญชี เพื่อระบุวิธีการปฏิบัติทางการบัญชีสำหรับค่าใช้จ่ายในการพัฒนาจึงเป็นสิ่งสำคัญและการรายงานผลการดำเนินงานของกิจการแต่ละธุรกิจ ย่อมมีนโยบายการบัญชีเหมือนกันหรือแตกต่างกันได้ การเปรียบเทียบผลการดำเนินงานจากงบการเงินระหว่างธุรกิจประเภทเดียวกัน จึงไม่สามารถทำได้ถ้านโยบายการบัญชีต่างกัน สิ่งนี้จึงเป็นที่มาของการศึกษา นโยบายการบัญชีของค่าใช้จ่ายในการพัฒนาสำหรับธุรกิจเหมืองลิกไนต์

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาเกี่ยวกับนโยบายการบัญชีของค่าใช้จ่ายในการพัฒนาของธุรกิจเหมืองลิกไนต์นั้น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษานโยบายบัญชีของค่าใช้จ่ายดังกล่าวในภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจ จากนั้นวิเคราะห์และเปรียบเทียบนโยบายการบัญชีและการปฏิบัติทางการบัญชีของค่าใช้จ่ายในการพัฒนาระหว่างภาคเอกชน รัฐวิสาหกิจ และมาตรฐานการบัญชี

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษานโยบายการบัญชีของค่าใช้จ่ายในการพัฒนาของธุรกิจเหมืองลิกไนต์ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ดังนี้

1. ศึกษานโยบายการบัญชีของค่าใช้จ่ายในการพัฒนาได้แก่ การจัดองค์ประกอบของค่าใช้จ่าย ประเภทของค่าใช้จ่ายและการตัดบัญชีค่าใช้จ่ายในการพัฒนาจากข้อมูลผู้ประกอบการเหมืองแร่ จากกรมทรัพยากรธรณีปี 2532 โดยเลือกตัวอย่างจากภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจ ส่วนข้อมูลบัญชีศึกษาจากงบการเงินตั้งแต่ปี 2526 ถึง 2531
2. กิจการที่ดำเนินธุรกิจเหมืองลิกไนต์ที่ทำการศึกษามีประทานบัตรที่ออกโดยกรมทรัพยากรธรณี

สมมติฐานของการศึกษา

การศึกษานโยบายการบัญชีของค่าใช้จ่ายในการพัฒนาสำหรับธุรกิจเหมืองลิกไนต์มีข้อสมมติฐานดังนี้

1. นโยบายการบัญชีของค่าใช้จ่ายในการพัฒนาของภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจมีความแตกต่างกัน
2. กิจการส่วนใหญ่ใช้วิธีการตัดบัญชีค่าใช้จ่ายในการพัฒนาตามหน่วยของผลผลิต

การเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการวิจัย

ข้อมูลที่น่ามาศึกษาแบ่งเป็น

1. ข้อมูลปฐมภูมิได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลนโยบายการบัญชีของค่าใช้จ่ายในการพัฒนาจากกิจการที่ทำการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่หน่วยงานภาคเอกชนและภาครัฐวิสาหกิจ ประชากรที่ทำการศึกษาในประเทศ 19 กิจการ แบ่งเป็นภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจ กิจการเหล่านี้ได้รับประทานบัตรจากกรมทรัพยากรธรณี ๗ วันที่ 16 ธันวาคม 2532 และมีสำนักงานบัญชีอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร นนทบุรี พร้อมทั้งมีการผลิตถ่านในปี พ.ศ. 2532 ด้วย ส่วนรัฐวิสาหกิจต่างประเทศนั้นได้เลือกจากประเทศออสเตรเลียมา 1 ราย ตัวอย่างที่ทำการศึกษามี 8 ราย โดยแบ่งเป็นภาคเอกชน 6 ราย รัฐวิสาหกิจ 2 ราย
2. ข้อมูลทุติยภูมิได้จาก การเก็บรวบรวมข้อมูลจากมาตรฐานการบัญชีเกี่ยวกับนโยบายการบัญชีของค่าใช้จ่ายในการวิจัยและพัฒนา จากตำราวิชาการและวารสารที่เกี่ยวข้อง

วิธีการศึกษา

วิธีการศึกษาเป็นไปดังนี้

1. ศึกษาขั้นตอนการทำเหมืองลิกไนต์
2. ค้นคว้านโยบายการบัญชีของค่าใช้จ่ายในการพัฒนาจากมาตรฐานการบัญชี
3. สัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และพนักงานของกิจการที่ทำการศึกษา
4. เปรียบเทียบข้อมูลที่ได้มา และทดสอบสมมติฐาน
5. สรุปผลการศึกษาร่วมข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่ได้รับ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา คือ

1. เป็นแนวทางในการเลือกนโยบายการบัญชีเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการพัฒนาของธุรกิจเหมืองแร่โดยทั่วไป
2. รวบรวมปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานด้านบัญชีของกิจการเหมืองลิกไนต์
3. เป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ และการดำเนินการเหมืองลิกไนต์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย